ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3382

ՈՒՐԲԱԹ 14 ՅՈՒՆՎԱՐ 1883

Ն. Տ. 26 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՄԱՄՈՒ

ԼՐԱԳԻՐ

ԳԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտիա
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։

30 ՓԱՐԱԳ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՑ

30 ՓԱՐԱԳ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՏԻԿԻՆ ՀԸ

ԳԱՅՄԱՆ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրաց վերաբերեալ [illegible] գրութիւն թ տպագիր տնօրէնին պէտք է։ Կ. Պոլիս Բիզա փաշա հօղուածը [illegible] թիւ 33 Մասխի գրասենեակ։ [illegible] ճանրու ծախքը չվճարը[illegible] դուռնուիր։

Զատուած նամակ, յօդուած, [illegible] չեն տրուիր։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խառն. — Հեռագրական.— Ազգային լուրեր. — Ազգային տեսութիւն (1882–1883, Շար.) —Դամբանական Վսեմ. Յակոբ էֆէնտի Սպարթալեանի. — Հայկական դաղթականութիւն ի Փարիզ.— Թերթօն Մասիսի։

Կ. ՊՈԼԻՍ 14 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 23 յունվ.

Արքայազանց վերաբերեալ առաջարկութեանց քննութեան համար կազմուած յանձնախմբին մեծամասնութիւնը նպաստաւոր է Պ. Ֆլոքէի առաջարկին, որ Ֆրանսայի վրայ թագաւորող ընտանեաց անդամները Ֆրանսայէն արտաքսելու կը նկրտի։

Նախարարը վաղը բացատրութիւն պիտի տայ յանձնախմբին։

Նախարարական տագնապ մը կը վախցուի։

Սոֆիա 23 յունվ.

Պուլղար կառավարութիւնն այսօր ծանուցագիր մը տալով Անգլիական հիւպատոսին, Դանուբի խնդրոյն համար գումարուելիք դեսպանախորհրդին մասնակցիլ կը խնդրէ։

Կ'ստուգուի որ Պուլղար կառավարութիւնն միւեալ դեսպանախորհրդին ոչ մի որոշումը չպիտի ընդունի՝ եթէ չմասնակցի դեսպանախորհրդին։

Դահիրէ 24 յունվ.

Կը հաւատան թէ Խեդիվը՝ Սըր Լ. Քոլվինի եվմական խորհրդական անուանելուն հրամանագրին տորոգրեր է։

Վիէննա 24 յունվ.

Պ. Տը Կիէրս Վիէննա հասաւ։ Կը կարծուի թէ իւր պաշտօնը խաղաղական է։ Լրագիրք կարեւորութիւն չեն ընծայեր անոր։

Լոնտրա 25 յունվ.

Նոր բան մը չկայ։ Այս առաւօտեան լրագիրք քաջալերական կը նկատեն ընդհանուր վիճակը։

Լոնտրա 25 յունվ.

Սիմանտարտ հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ Դահիրէէն երէկեան թուով.

«Խեդիվը հրամանագիր մ'ստորագրեց որ զՍըր Ա. Քոլվին եվմական խորհրդական կ'անուանէ։

«Ըստ այս հրամանագրին, Սըր Ա. Քոլվին նախարարաց խորհրդին ներկայ գտնուելու պիտի հրաւիրուի ամէն անգամ որ եվմական խնդիր յուզուի խորհրդին մէջ։»

Փարիզ 25 յունվ.

Դահիրէէն հեռագիր մը կը հաստատէ Սըր Է. Քոլվինի եվմական խորհրդական անուանումը։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Կայսերական հրամանաւ՝

Վճռաբեկիչ ատենին ընդհանուր դատախազ Լաթիֆ պէյին Պալայի ատենան տրուեցաւ։

Տփղիսի Օսմ. հիւպատոսարանին Քանչելեր ճանիկ էֆէնտի նոյն պաշտօնով Օսէսա փոխադրեցաւ։

Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշանը տրուեցաւ Վճռաբեկ ատենին պատժական ճիւղին նախագահ Լէվիպ էֆէնտիին և դաղթականաց յանձնախմբին նախագահ Բիզա պէյին։

Վեհ. Սուլթանն զանազան կարգի պատուանշաններ ղրկեց Պարսից Շահին արքունական եւ կառավարական այլեւայլ պաշտօնատարաց։

Եգիպտական խնդրոյն վրայ նախարարաց խորհրդոյն պատրաստած պատասխանը վերացաւ Վեհ. Սուլթանէն, և Բ. Դուռն այս շաբթու տերութեանց պիտի հաղորդէ։

Արտաքին գործոց նախարարը ծանոյց Ռուսիոյ դեսպանատան թէ պատերազմական տուգանաց դուրս հատուցումը ներկայ յունվար ամսէն պիտի սկսի ըստ այն կարգադրութեան, որ անցեալ տարի կնքուեցաւ ի մէջ Բ. Դրան և Ռուսիոյ։

Ներքին գործոց նախարար Մահմուտ Նէտիմ փաշա տկար է միշտ, և ապարանքէն դուրս չելներ։

Էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ Եւրոպական տերութիւնք տրամադիր են հաւանութիւն տալու այն առաջարկներուն զորս Լորտ Կրանվիլ իւր շրջաբերականով ներկայացուցած էր՝ Եգիպտոսի վերակազմութեան և բարեկարգութեան համար։

Քուրիէ տ'Օրիան Ալէքսանդրիայէն եկած ուղեւորներէ կ'իմանայ թէ Անգլիացիք Եգիպտոսի այդ քաղաքին բերդերը կը նորոգեն և խոշոր թնդանօթներով կ'ամրացնեն։

Օսմ. թղթատարութեանց տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Հասան-դալէէն մինչև Պայազիտ սահմանագլուխը չլնուած հեռագրական գիծն աւարտած է, և թէ այս նոր գիծն երկու կայարան պիտի ունենայ, մին ի Ցիատին և միւսն ի Գարա-քիլիսէ։

Բերայի և Ղալաթիոյ ոստիկանապետ Պահրի փաշա իւր իրաւասութեան ներքև գտնուող ոստիկանութեան տեսուչները կոչելով, հասարակաց ապահովութեան նկատմամբ ամենախիստ հրահանգներ տուաւ անոնց։

Վերջին փոթորիկները Ալնա հասուցած են մայրաքաղաքիս և Եւրոպոյ միջև գտնուող քանի մը հեռագրաթելերու։ Այս պատճառաւ Օթրանթի ճանրով եկող Եւրոպական հեռագիրը ալ բնականաբար յապաղելու դատապարտուած են։

Վեհ. Սուլթանը Մարգարէին ծննդեան տօնին առթիւ 4,000 թուղթ շաքար ընծայ ղրկեց Ղալաթա Սէրայի կայսերական Լիսէի աշակերտաց։

Անցեալներն Հելլենական դեսպանատան մէջ գործուած գողութեան հեղինակը գտնուեցաւ ոստիկանութեան ջանիք։

Ցիշեալ գողն Էլէֆթէր անուն յոյն մ'է, մին այն չարագործներուն, որք երեքշաբթի իրիկուն Գումպարաճի-եօղուշու թաղին մէջ բռնուեցան։

Հրաժարեալ դեսպան Լահէմ փաշա Վիէննայէն ճանրայ եկած է Կ. Պոլիս վերադառնալու համար։

Ի նպաստ քանի մը յունական վարժարանաց ամսոյս 27ին մեծ պարահանդէս մը պիտի տրուի Թէատր պաշիի Թաղալեանական պարտիզին մէջ, ընդ հովանաւորութեամբ տիկին Քոնտուրիոթիի, դեսպանուհւոյն Յունաստանի։

Բ. Դռնէն հրաման ղրկուեցաւ Ալէքսի փաշային, որ Արեւելեան Ռումելիի հարկին մնացորդը փութով ղրկէ։

Հոլանտիոյ թագաւորը զանազան կարգի պատուանշաններ ղրկեց Օսմանեան բարձրաստիճան պաշտօնատարաց ոմանց, այն է Ղազի Օսման փաշայի, Միւնիր պէյի, Բէշիտ պէյի, և այլոց։

Հանրային կրթութեան պաշտօնատարք այս օրերս ծխախոտի տուփերուն վրայ փակցուելու սահմանուած շատ մը տպագրեալ թուղթեր բռնած են, որք Պուլղարիա պիտի ղրկուէին, և որոց վրայ կ'երեւէին աղջիկ մը իւր ձեռքն ունենալով դիւշակ մը, քովը ալ առիւծ մը, որոյ սակայն ներքեւ Թուրքիոյ դէմ խօսքեր գրուած են։ Նմանօրինակ պատկեր մը կրող 10 հազար թօք թաշկինակ, որք Եւրոպայէն մայրաքաղաքս ղրկուած էին, կառավարութեան ուշադրութեանը ներկայուած են հանրային կրթութեան պաշտօնատարաց կողմէ։

Բ. Դուռն յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ արտաքին գործոց նախարարութեան յաջորդ եվմական տարւոյ պիւտճէն չինելու համար, յորում կը կարծուի թէ կարեւոր խնայողութիւնք պիտի լինին։

Թուրք լրագիրք ալ կը ծանուցանեն այսօր թէ Տփղիսի Օսմանեան հիւպատոսն Այվազեան «առաքելութեան» վրայ տեղեկագիր մը ղրկած է արտաքին գործոց նախարարութեան։

Կ'ըսուի թէ, հակառակ այն հանգորպորտներուն, զորս Պ. Այվազեան նուէր տարած էր Տփղիսի Օսմանեան հիւպատոսին (որ Հայ-կաթոլիկ մ'է), կ'երեւի թէ հիւպատոսն այնպիսի տեղեկագիր մը ղրկած է Բ. Դուռն, որ անհանգիստ պիտի ընէ կրթական առաքելութեան դիւցազնը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Քաղաքական ժողովը չորեքշաբթի օրը գումարեցաւ Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Սիմոն պէյի Մագասուտեան։

1. Եվմական խորհրդականի պաշտօն վարող Մեծ. Մեհրան էֆէնտի Սեթեան Պատրիարքարանի կեդրոնական Մնաւոր կին կացութեան վրայ տեղեկագիր մը ներկայացուց, երեւմտից կանոնաւորութեան և հաւասարակշռութեան միջոցներ ցոյց տալով, և այսպէս, Պիւտճէի կամ Եվմացոյցի ծրագիր մ'առաջարկելով։ Ժողովը յետ նկատառութեան, յառաջիկայ նստին թողուց որոշում մը տալ այդ ծրագրին եղրակացութեանց վրայ։ — Իսկ Ցնտեսական խորհրդոյ տնտեսողացման գործը տակաւին ի գլուխ չէ եկած։

2. Քաղաքական ժողովը լսեցին ձեռք առած է Շահնազարեան վարժարանի վերաբացման խնդիրն։ Իւր չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ, յետ երկար խորհրդակցութեանց, յանձնախումբ մը կազմեց, որոյ պաշտօնը պիտի լինի քննել Շահնազարեան հոգեւոր կարապետ վարդապետի կտակագրին տրամադրութիւններն, և միջոցներ ցոյց տալ կորստէ փրկելու համար անոր ձգած դրամագլուխն որ արժեթուղթերէ կը բաղկանայ և գրաւի ներքեւ կը գտնուի այժմ, փակեալ վարժարանին պարտուց փոխարէն. Այս յանձնախումբ, որոյ անդամ են Մեծ. խորենեան Գրիգոր, Մամիկոնեան Միքայէլ, Սեթիմարճեան Գէորգ և Հագարեան կարապետ էֆէնտիք, այսպէս պաշտօն ունի գիւրացնել Շահնազարեան վարժարանի վերաբացման գործը։

3. Քաղաքական ժողովը նկատողութեան առաւ Բերայի կալուածոց Հոգաբարձութեան և Գարակէօղեան Մեծ. Գրիգոր էֆէնտիի միջև գոյացած հանձնաժողովութիւնն, որոյ վրայ տեղեկութիւն տուինք անցեալ օր, և որով ազգային շրջանակի մէջ լուծում տրուած էր այս փշալից գործին։ Ժողովին հաւանեցաւ եղած կարգադրութեան, և շնորհակալութիւն յայտնեց կալուածոց Հոգաբարձութեան յաջող ջանից համար։

4. Գասը գիւղի նորընակեր Թաղական խորհուրդը վաւերացաւ։

Ապա խառն ժողով գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

1. Խառն ժողովն երկարօրէն պարապեցաւ Եգիպտոսի ազգային խնդրով։ Նախորդ Առաջնորդ Մեսրոպ եպիսկոպոս Եգիպտոսի ազգային ընտրելին վրայ ըրած քսանի մը հազար ոսկւոյ պահանջքն երրորդի մը վրայ դարձուցած լինելով, այս երրորդ անձ ազգային կալուածոց մէկ մասը գրաւի ներքեւ դնել տուած էր, և այժմ Պատրիարքարանն իմացած է թէ գրաւի ենթարկուած ազգ. կալուածք ի մօտոյ պիտի վաճառուին։ Խնդիրն այսպէս արագ որոշման մը կը կարօտի։ Միւս կողմէ, Դահիրէէն գանգատագիր մ'եկած էր Առաջնորդական Ցեղապահ Աբժ. Տ. Սահակ Աւագ քահանայի արարքներուն դէմ, յայտնելով մանաւանդ թէ զինք Եգիպտարնակ Հայոց Առաջնորդ չեն ընդունիր։ Այս խնդրոց վերաբերեալ բազմաթիւ պաշտօնագրեր կարդացուելէ և խորհրդակցութեանց նիւթ լինելէ յետոյ, յառաջիկայ նստին թողուեցաւ որոշում մը տալ։ Լաւագոյն կը լիներ եթէ խնդիրն առաջուց սերտուեր խառն ժողովոյ Մասնախմբին կողմէ, և ժողովն առանց նորանոր յետաձգմանց որոշում մը տար այնպիսի խնդրոյ մը վրայ։ որ վճռական կէտի մը հասած է։ Նոյն դիտողութիւնը կ'ընենք նաեւ նմանօրինակ հանգամանք ունեցող ուրիշ խնդրոյ վրայ, որոյ վերաբերեալ նախնական քննութիւններն ևս չաթթին անգամ մը գումարուող Վարչական ժողով մը կատարելով, որոշմունք բնականաբար կը յետաձգին։

2. Ժողովը վանօրէից խորհրդոյ կազմութեամբ զբաղեցաւ, Գեր. Մկրտեան Տ. Հօր հրաժարականը չընդունեց, և այս առթիւ չորսի վերածեց յիշեալ խորհրդոյ անդամոց թիւն, այսպէս. Գեր. Սիմէոն եպիսկոպոս Սեֆերեան, Տ. Մկրտեան Աւագ քահանայ, Տելեմաք Լ.ասէրճեան և Քրիստոսատուր Ղազարոսեան։

3. Ժողովը վերատին նկատողութեան առաւ Տերութեան Օրինագրքին (Տէ-Ռէ-Ը) Հայերէնի թարգմանութեան խնդիրն և տեղեկացաւ Տատեանվահրամ էֆէնտիի հետ կատարուած բանակցութեանց, որոյ առաջարկած պայմանք անընդունելի դատուեցան, և որոշուեցաւ ուրիշ միջոցներ ձեռք առնլով ի գլուխ հանել այսպիսի ազգօգուտ ձեռնարկ մը, զոր կատարելու համար Հայ Ազգն արդէն շատ ուշ մը նացած է, որովհետեւ Տերութեան Օրինաց աշխարհաբար Հայերէնի թարգմանուած չլինելէն թէ՛ հոս և թէ՛ գաւառաց մէջ օրինական տարաձայնութեանց մեծ ապիտութիւն մը յառաջ կուգայ, յորմէ ազգային և անհատական շահեր բնականաբար յաճախ կը վնասին։

Կրօնական Ժողովը չորեքշաբթի օրն առանձին գումարում չունեցաւ։

Կը լսենք թէ Կիւրինէէն հեռագիր մ'եկած է ի Պատրիարքարան ծանուցանող թէ Մ-ռ-ռ-լ զաւեշտաթերթին մէջ ծանուցեալ անվայել քերթուածին հրատարակման վրայ կեդրոնական կառավարութենէն տրուած հեռագրական հրամանաց համեմատ, Կիւրինի ազգային վարժարանին աշակերտներէն և դասատուներէն ոմանք, դուրսէն ալ քանի մ'անձինք, ընդ ամենն իրը 30 հոգի բանտարկուած և հարցաքննութեան ենթարկուած են, և անոնց տուներն ու տեղերը խուզարկուած։

Կը լսենք նաեւ թէ յիշեալ քերթուածին հեղինակն ալ, որ Զէյթունցի Հայ պատանի մ'է եւ նի Գէորգեան ճեմարանը։ Պ. Աբրահամ Այվազեան այսպէս բացէն դեղեցիկ գումար մ'ուս հայթայթեր է, զոր աւելցուցեր է նաեւ ա՛յն ստանձնութիւններ ընելով ծախուց մէջ, որ խեղճ աշակերտացուք անգամ մը 48 ժամ անօթի թողուեր են, ուրիշ անգամներ ալ, երբ բարերարի մը տունը չեն հանդիպիր իրենց աստանդական պտոյտներու միջոցին, բոլորովին անբաւական մնունդ ըստացեր են, և տեղ տեղ, մանաւանդ ի Ղազարապատ, պարզխսիրի մը վրայ անցուցեր են ցուրտ գիշերները։ Պ. Այվազեան տպագրոյ դտնուած դրամներն ալ առեր և իւրացուցեր է։ Էջմիածնայ մէջ երգումի ընել տուեր է տպագրոյ, որ իրենց կրած տառապանքը չգրէն ի Կ. Պոլիս, և ընդհակառակն, դոհունակութեան թուղթ մ'ստորագրել տուեր է անոնց։ Եթէ ի վերադարձին Աղա Զէթախեանց և Տըփղիսի Օսմ. հիւպատոսն ասոնց շողոքմէին, տպագրոյ մի քանին անպատճառ կը մեռնէին ցուրտէն և թշուառութենէ։ Մեր Ռուսահայ եղբարք շատ դայթակղած են Պ. Այվազեանի այս արարքներուն վրայ, և սկսած են խստիւ դատապարտել Կ. Պոլսեցիներն։ Ասոնք և այսպիսի պարագայներ կ'իմանանք վերադարձող տպագրոյմէն և անոնց տեսնողներէն, և ցաւելով կը ցաւինք...։

Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Գէորգ Ծ. վարդապետ Ռուսճուգլեան Պ. Ա. Այվազեանի հրաչակաւոր «կրթական առաքելութեան» վրայ Ռուսաստանական խորհրդոյ կողմէ Քաղաքական ժողովոյ տրուած տեղեկագրին մէջ իրեն նըկատմամբ եղած դիտողութեան դէմ բողոք մատոյց Քաղ. Ժողովոյ։ Ցիշեալ բողոքին պատճէնը մեզ ալ հաղորդուած լինելով, վաղուան թուով պիտի հրատարակենք։

Էջմիածնէն եկած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Մանկունի եպիսկոպոս և Տ. Նիկողոս Թիւրպէնտեան Ռուս կառավարութեան կողմէ հսկողութեան ներքեւ դրուեր են՝ Էջմիածնայ վանուց վերաբերեալ հաշիւներու պատճառաւ։

Տփղիսի Արքեպիսկոպոսն չաթթերթին վերջին թուոյն մէջ հետեւեալ տխուր տողերը կը կարդանք.

«Այն 18 երեխաները, որոնց ապագան յանձնուած է «ազգային երեսփոխան» Այվազեանին, թափառում են այժմ Թիֆլիսի փողոցներում։ Գուշակելով, որ եթէ երեխաները այսպէս անխնամ թողուին և դատարկաշրջիկ ու անարդ կեանքի ընտելանան, նոքա ապագայում մի մի Այվազեան կը դառնան Հայոց ազգի դլխին, քանի մի անձինք ձեռնարկեցին երեկ դրամ ժողովելու՝ ծնողաց թեթեւամտութեան զոհերին Կ. Պոլիս վերադարձնելու համար։

«Պարտք ենք համարում այս տեղ վկայելու որ Թիւրքիայի հիւպատոս Մեծ. պ. Եդուարդ-բէյը իւր ձեռքից եկածը չէ խնայում այդ երեխայոց վիճակը թեթեւացնելու համար, և ամէն կերպ աջակցում է դոցա վերադարձին իրանց մայրենի քաղաքը։ Սակայն բնական է որ ոչ մի հիւպատոսական այնպիսի դրամական միջոցներ չունի որ ամբողջ գաղթականութեանց, թող դուրս լինին ուստիճական, ծախսերը հոգալ կարողանայ, ուստի ճանապարհի ծախուց բոլոր ծանրութիւնը պէտք է ընկնի.... մեր քաղաքի հայ հասարակութեան վերայ։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—=—

1882—1883

(Նոյեմբեր-Դեկ.)

—

21. Ինչպէս յոգոց, նմանապէս և քաղաքաց յառաջդիմութեան կամ յետադիմութեան մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնէ անոնց աշխարհագրական դիրքն։ Այս ընդհանուր օրէնքէն բացառութիւն մը չեն փոքր Ասիոյ Հայաբնակ Ս. Քէրէբոյ քաղաքները, որք ընդհանրապէս, անհամեմատելի յառաջդիմութիւն մը կը ցուցնեն ներքին կեդրոններու վրայ։ Մեկէ աւելի պատճառներ կրնանք տալ այս նպաստաւոր կացութեան։ Նախ, կրնանք վերագրել զայն առեւտրական յաջողութեան, որովհետեւ ծովեզերեայ քաղաքներ ընդհանրապէս վաճառական և հարուստ կը լինին, որով և մեծագոյն միջոցներ կրնան ունենալ իրենց մտաւոր և ազգային վիճակի բարւոքման։ Երկրորդ, կրնանք վերագրել Կ. Պոլսոյ և Եւրոպայի մօտաւորութեան, որ մեծ առաւելութիւն մ'է։ Վերջապէս, կրնանք վերագրել այն ճարպիկութեան և ուշիմութեան, որք յատուկ են ծովեզերեայ ժողովրդոց։

Այսպէս, ի Տրապիզոն ազգային կեանքը գոհացուցիչ պայմանաց մէջ կը գտնենք։ Դպրոցները բարեկարգ են, և բաւական յաջողութեամբ կը գործադրեն Կ. Պոլսոյ բարձրագոյն նախակրթարանաց և միջնակարգ վարժարանաց հիմնադիրները։ Ցաւալի երկպառակութիւնք չկան ազգայնոց մէջ, և թէպէտ Առաջնորդ Սրբազանը նոյն հոգածութեամբ չհսկեր մօտակայ գաւառակաց ազգային պէտքերուն վրայ, բայց իւր պաշտօնավարութիւն անմեղադրելի է Տրապիզոնի մասին։ Տրապիզոնի մէջ ուրիշ տեսութեամբ ալ միթարական երեւոյթ մը կը գտնենք. այն է՝ յարաբերութեանց բարւոքումն որ յառաջ եկած է քաղաքին Հայ-Լուսաւորչականաց և Հայ-Կաթոլիկաց մէջ, թէպէտ, ինչպէս միշտ և ամենուրեք, այս վերջինք իրենց հոգեւոր գլուխներէն դրդուած են գէշ աչօք նայելու Ազգին Լուսաւորչական մեծամասնութեան։ Հակառակ անդրալեռնական կղերին այս դատապարտելի ջանից, որոց այժ տուին Լոյոլայի աշակերտք՝ ճիզուիդական դպրոց մը հաստատելով Հայ—Լուսաւորչական և Հայ—Կաթոլիկ երիտասարդութիւնք սիրով են ի Տրապիզոն, և երիտասարդութեան հակումներն ու շարժումներն՝ իբրեւ ապագայի պատկերներ՝ մխիթարական են միշտ։ Երանի թէ նոր տարւոյն մէջ մեր ազգայինք Ասիական Թուրքիոյ ամեն կողմերը կարեւոր քայլ մ'եւս առնէին այս ուղղութեամբ, հակնալով վերջապէս թէ կրօնական տարբերութիւնք արգելք մը չեն կրնար լինել ազգային սիրոյ և ազգային համերաշխութեան, որք էական կարեւորութիւն ունին մանաւանդ մեզ պէս հպատակ և ցրուեալ Ազգի մը համար։ Ընթերցասիրութիւն և դպրոցասիրութիւն ի հարկէ իրենց բարձրագոյն աստիճանը չեն հասած տակաւին մեր Տրապիզոնցի ազգայնոց քով. բայց տասը տարի առաջուան վիճակին հետ բաղդատմամբ եղած յառաջդիմութիւնը նշանաւոր է, և ապագային համար մեծ յոյսեր կուտայ։ Տրապիզոն ապաքէն մեծ ապագայ ունի իբրեւ գլխաւոր դուռ Օսմ. Հայաստանի և մին ի գլխաւոր նաւահանգստաց համայն Փոքր Ասիոյ։ Կը մաղթենք որ Տրապիզոնցիք գիտնան խղճի մտօք պատրաստուիլ կատարելու այն դեր զոր ի-րենց աշխարհագրական դիրքը կուտայ իրենց։—Նէոփիտ յառաջ կ'ընթանայ այն բանաւոր ուղղութեան մէջ, ուր մտցուց զայն Տ. Ներսէս Սրբազան մինչ Առաջնորդեր Նիկոմիդիոյ, Խրիմեան Հայրիկի Պատրիարքութեան օրով, քանի մը հազար սկուտ հանգանակութեամբ դպրոց մը կանգնելով և լաւ ճամբու մէջ դնելով։ Նիկոմիդիացիք եւս անցեալ տարի շատ զբաղեցան Ցունաց հետ դերեզմանի խնդրով մը, այնպէս որ, Ցունաց հետ ծագած այս հողային խնդրոյ բաղմութիւնն և անոնցմէ Ազգին կրած վնասները տեսնելով, սակայնուած ենք յանձնարարել մեր դաւառական ազգայնոց, որ մեծ խնամ տանին լաւ ճաշակելու և պահպանելու իրենց հողային ստացուածքներ և իրաւունքներ, որպէս զի ժամանակ անցնելով վէճ նիւթ չկարենան լինել։—Աւստրալիան, մերձ ի Նիկոմիդիա, դիւրաբախտաբար կորսուած կարեւորութիւն իբրեւ գրական կեդրոն մը, և կը շատանայ իբրեւ ուխտատեղի իւր դռները բանալով ամեն տարի յաճախող ուխտաւորաց։ Եւ սակայն Արմաշու վանքը կ. Պոլսոյ մօտ այնպիսի յարմարութիւն մը կը բռնէ և այնչափ ճոխ դիրք մը կը բռնէ և այնչափ ճոխ միացողներ ունի իւր առջի պայծառութեան, որ տակաւին կարող է օգտակար ծառայութիւններ մատուցանել Ազգին։—Պոլսոյ գիւղ մ'է կ. Պոլսոյ մօտ լինելուն համար միայն. Հայաստանի մէջ, 8,000 անձէ բաղկացեալ այս գիւղ հայաբնակ գիւղ, որ իւր ձեռաց մէջ ունի նաեւ իւր տեղական-քաղաքային վարչութիւնը, քաղաքէ մը տարբերութիւն չպիտի ունենար։ Բայց մեք կը նախընտրենք գիւղ կոչել զՊարտիզակ, և Պարտիզակցիները բարի օրինակ ներկայել Հայաստանի և փոքր-Ասիոյ մեր գիւղացւոց։ Պարտիզակցիք միշտ ունեցած են աւելի կամ նըշաղ կանոնաւոր դպրոց մը, և ժամանակէ մ'ի վեր կը զբաղին մեծ դպրոցի մը շինութեամբ, ուր իբր հազար տղայք կարենան կրթուիլ։ Պարտիզակցիք, այլ ո՛չ ամեն պարուրեալներ, նշանաւոր են բարուց մաքրութեամբ, ֆիզիքական կորովով, ազգային լեզուի նախանձախնդրութեամբ, աշխատասիրութեամբ և դպրոցասիրութեամբ։

Բայց թէ դաւառական ինքնօգնութիւնն ո՛րպիսի հրաշքներ կարող է արտադրել գործօն և յառաջդիմասէր հասարակութեան մը մէջ, գեղեցիկ օրինակ է Զիւռնիա, ուր վերջ պիտի տանք մեր դաւառական պատմին։—

Առաջնորդը, Գեր. Մելքիսեդեկ Արքեպիսկոպոս Մուրատեան, գերբագէտ և բարեկրթի եկեղեցական մ'է, որ ժամանակիս պէտքերը կը հասկնայ, և անթերի կը կատարէ իւր պաշտօն ազգային և կառավարական շրջանակաց և իւր վիճակին թեմոց մէջ հաւասարապէս։ Եթէ Զիւռնացիք քաղաքակրթուած հասարակութիւն մը լինելով, անոնց առաջնորդել բաղդատաբար դիւրին է Հայ եկեղեցականի մը, միւս կողմէ քիչ դժուարին չէ իւր քաղաքակրթութեան հաւասարապահանջ դարձած ժողովրդի մը պետոյից ու ակնկալութեանց համապատասխանել, և ազգային ոգին ու եկեղեցասիրութիւնը վառ պահել ամեն կողմէ օտարամոլութեան և այլարքաղաքացիութեան միտեալ հաւարկութեան մը մէջ, որպիսի են Զիւռնացիք։ Ասկէ զատ, ճիշդ այն նպաստաւոր պայմանք, յորս կը գտնուի Զիւռնիա, պէտք է դժուարացնեն առաջնորդական պաշտօնը, քանի որ հարկ անհրաժեշտ է պաշտպանել ներկայացնել Ազգն այնպիսի կէս-Եւրոպական քաղաքի մը մէջ և քրիստոնեայ ճարպիկ հասարակութեան մը քով, որպէս են Զիւռնիոյ Ցոյներն։

Այսու ամենայնիւ, Զիւռնիոյ Առաջնորդին պաշտօնը մեծապէս դիւրացած պէտք է լինի շնորհիւ տեղական Վարչութեան, որ կատարեալապէս Սահմանադրական է, ձեռնհաս ազգայիններէ բաղկացեալ, և որ խնամով կը հսկէ ազգային տեղական հիմնարկութեանց բարւոք մատակարարութեան, և ամեն տարի իւր հաշիւները կը ներկայացնէ Գաւառական Ընդհ. ժողովոյն և Ազգին, մէկ մէկ օրինակ զրկելով մայրաքաղաքիս լրագրապետաց, (որք, ըսենք փակագծի մէջ, ի մօտոյ ծանօթութիւն չունենալով տեղական իրաց և հանգամանաց, և թերեւս ժամանակ ալ չունենալով, ընդհանրապէս կը շատանան իրենց թղթակցաց հաղորդած տեղեկութեամբք)։ Զիւռնիոյ Հայոց Սահմանադրական պատգամաւորներէ անցնելէ և քանի մը տարի առ խարխափ ընթանալէ յետոյ, իրենց վարչական մեքենայն վերջնապէս հաստատած լինել կը թուին պատշաճ դեռանի մը վրայ, ուր ահա քանի տարիէ ի վեր կը բանի առանց խնդրոյ նիւթ լինելու, և առանց կուսակցական վէճերու առիթ տալու։

Կրօնական շրջանէն կը համապատասխանէ Զիւռնացւոյ համբաւոյն և վայելած մասնաւոր առաւելութեանց։ Զիւռնիոյ Հայք ունին միակ միջնակարգ վարժարան մը, որոյ վրայ կեդրոնացուցած են իրենց նիւթական ու բարոյական ոյժերը, լաւագոյն արդիւնքներ ստանալով։ Անցեալ տարի աղջկանց նոր վարժարան մը կառուցանելու համար հանգանակութիւն մը բացին, որ քիչ ժամանակէն անցաւ 1,500 ոսկին, ուր կանգ առած կը կենայ առ այժմ Ս. Պատրիարք Հօր բացած հանգանակութիւնը Կ. Պոլսոյ մէջ։ Կեդրոնական վարժարանի մը հաստատման համար . . . ։ Զիւռնիոյ Հայ արհեստաւորք ալ, որք այս առաջին անգամը չէ որ հանրային գործի հոգածութիւն և ազգային տեղական պիտոյից գոհացման նախանձախնդրութիւն ցոյց կուտան, յանձն առին ձրիապէս կատարել կամ հայթայթել՝ իւրաքանչիւրն իւր մասնաւոր ճիւղի մէջ՝ աղջկանց վարժարանին շինութեան զանազան պէտքերը։ Բայց Ազգին մի մեծ մտահոգութիւնն եղած է նոր վարժարանաց շինութեան համար յատուկ հրման ստանալ կեդրոնական կառավարութենէն։ Ջենք գիտեր թէ կառավարութիւնը ժամանակաւորապէս խորհրդով հաստատած է այս օրէնքը. բայց ինչ որ լինի չարժառիթն, այդ օրէնքի հետեւանքն այս է որ ուսում և գիտութիւն սորվելու համար դաւառացւոց ըրած ջանքերը կառավարական ծանրը դժուարութեան մը կը հանդիպին՝ մէն մի նոր դպրոցի շինութեան համար տեղական վարչութենէն կեդրոնական կառավարութեան գրելու և հրման բերել տալու երկար բարակ գործողութեանց պատճառաւ։ Ահա Սղերդի մէջ Հայք կը ձեռնարկեն դպրոց մը կառուցանել. կէս ճամբան կառավարութենէն աղդարարութիւն կը ստանան թէ առանց կեդրոնական կառավարութեան արտօնութեան չեն կրնար նոր դպրոց շինել. կը դրուի ի Դ. Պոլիս, և ահա քանի ամիսէ ի վեր Սղերդցիք հրամանի կը սպասեն աւարտելու համար կիսաշէն դպրոց մը, որ եղանակաց քայքայիչ ազդեցութեան ներքեւ, կը փլլի, և նորանոր ծախսուց դուռ կը բանայ խեղճ Սղերդցւոց։ Մինթէ կեդրոնական կառավարութիւնն իրեն յատուկ ծանր զբաղումներ չունի՞, և պէտք է որ մէն մի քաղաքի կամ գիւղաքաղաքի մէջ շինուելիք մէն մի դպրոցի յատակագիծը, շինութեան ծախքն և այլ մանրամասնութիւնները քննելով անցունէ իւր թանկագին ժամանակը։ Մինթէ բաւական չլինի՞ր եթէ մէն մի քաղաքի ընակիչք իրենց շինելիք դպրոցին վրայ միայն տեղւոյն կառավարութեան ծանօթութիւն տալով շատանան։ Մինթէ Սահմանադրութիւնն, որ Պետական Օրէնք մ'է, Հայ ժողովրդեան արտօնութիւն չտա՞ր իւր դաստիարակութեան համար դպրոցներ շինելու, և ո՞չ ապաքէն մին ի կարեւոր բարենորոգմանց որոց կայսերական կառավարութիւնը ձեռնարկած է ըստ բացորոշ կամաց Վեհ. Սուլթանին և ընդ ուշիմ հսկողութեամբ Բարձր. Սայիտ փաշայի, դաստիարակութեան ծաւալումն է երկրին ամեն դասու ժողովրդոց մէջ։ Արդ, երբ Հայ ժողովուրդն ալ, առանց ոչ իւիք բեռ մը լինելու կայսերական կառավարութեան, դպրոցներ կը կառուցանէ իւր տղայոց կրթութեան համար, որպէս զի, ի մէջ այլոց, Թրքերէն լեզուի և Պետական օրինաց և Օսմ. պատմութեան ուսուցնայ և Օսմ. պատմութեան ուսուցնայ, պէ՞տք է որ երկարաբակ ձեւակերպութիւններ կատարելու և արտօնութիւններ ստանալու պարտաւորուի, իբր թէ տերութեան շահուց դպչող դործի մը ձեռնամուխ լինէր։ Պէ՞տք է միթէ, որ երբ Հայք Տերութեան մեծ և փոքր քաղաքաց մէջ դովելի փափաք մը ցոյց կուտան ուսեալ և հաւատարիմ հպատակներ հայցնելու Տերութեան, անհամակնալի օրէնք մը դայ և իրենց այս ջանից առջեւ մեծ արգելք մը յարուցանէ։ Ինչպէս Տերութեան բոլոր օրէնքները, տարակոյս չկայ թէ այս մասնաւոր օրէնքն եւս բարի դիտաւորութեամբ մը հաստատուած է. բայց որովհետեւ փոխանակ բարի արդիւնք տալու, կայսերական կըրթասէր և ուսումնասէր կառավարութեան բացորոշ կամաց հակառակ հետեւանք կ'ունենայ, տարակոյս չունինք որ ի մօտոյ այնպիսի կերպիւ կը բարեփոխի, որ գաւառացւոց դպրոցներ բանալու և ուսում տարածելու օրինաւոր և դավելի փափաքին իրագործման արգելք մը չդառնայ, ինչպէս դժբախտաբար դարձած լինել կը թուի այժմ։

Զմիւռնիացիք ալ կրեցին զայս դժուարութիւն, և քանի ամիսէ ի վեր է որ Կ. Պոլսէն արտօնութեան կը սպասեն վերոյիշեալ աղջկանց վարժարանին շինութեան համար, որուն բոլոր նիւթական պէտքերն հայթայթուած են արդէն։ Զգիտենք թէ այս արտօնութիւն վերջապէս ստացուա՞ծ է, բայց Զմիւռնիայէն մեզ տրուած վերջին տեղեկութիւնք ապահով կը ցուցնէին թէ ի մօտոյ պիտի ստացուէր։

Այս առթիւ անօգուտ չլինիր յիշեցնել թէ Զմիւռնիա կրթական առաջին մրցումն ստացած է Կ. Պոլսեցի վարժապետէ մը։ Կ. Պոլսեցի Պ. Անդրէաս Ռուբէն փափաղեանն է որ ժամանակաւ, իբրեւ վարքաւոր կարապետ Պատրիարքին Կ. Պոլսոյ, այլ և այլ տեղեր, մանաւանդ Հռոմայ Բրօքականտայի վարժարանին և ի Վենետիկ Մխիթարեանց վանքին մէջ մասնաւոր ուսումներ ստանալէ յետոյ, վեր. Նուպար փաշայի հօր ձեռամբ Զմիւռնիոյ վարժարանին ուսումնապետ կարգուած է։ Այդ բազմերախտ վարժապետի աշակերտներն են Վեր. Ս. Ապրօ Եպիսկոպոսն, Մեծ. Տեարք Ս. Ազաբէդեան, (որ յետոյ իւր վարժապետին յաջորդած է,) Գ. Մարկոսեան, Հ. Թովմայեան, և այլ նշանաւոր ազգայինք։

Բայց ինչ որ Զմիւռնիան ուրիշ դաւառական քաղաքներէ բոլորովին տարբեր դիրքի մը մէջ կը դնէ, իւր Գրական շրջանն է։ Հիմակ որ միայն Աբեր-Եղեան Մամուլ և Աբաշեան կը հրատարակուին, և Տեսչեան ապարանքն (որչափ մեզ դիտենք) գործ չունի, Զմիւռնիոյ ամենէն ազգատ ժամանակը կրնայ համարուիլ գրական հարստութեան մասին. բայց այս ազգատութիւն առերեւոյթ կը թուի մեզ. քանի թէ իրական. որովհետեւ այն ոյժեր որք նախկին հարստութիւնն արտադրած էին, կանգուն են միշտ, և եթէ Զմիւռնիոյ դրական հրապարակը բանէ մը կը նեղուի, այն ալ դլխաւորապէս արտադրութեան չափազանցութիւնն է, որ ինչպէս առեւտրական և երկրագործական, նմանապէս և գրական հրապարակի վրայ երբեւ հետեւանք պարտի ունենալ յետաձգումն մը, ազգատութիւն մը, արտադրութեան պակասութիւն մը, որ սակայն առժամանակեայ է միայն։

Զմիւռնիոյ ազգային վիճակի վրայ այսպէս քիչ մը երկարօրէն խօսելով, մեր նպատակն է ուրիշ Հայաբնակ կեդրոններու հետեւելի օրինակ մը ներկայացնել զայն։ Թէ եւ Զմիւռնիա իւր բարեկեցող վիճակը մասամբ կը պարտի իւր աշխարհագրական դիրքին, այսու ամենայնիւ տակաւին շատ բան կը պարտի իւր ժողովրդեան ուշիմ և գործասէր բնաւորութեան, և ահա այս նկատմամբ Ասիական Թուրքիոյ ներսի շատ մը Հայաբնակ կարեւոր քաղաքներ կրնան օգուտ քաղել Զմիւռնացւոյ օրինակէն։ Հայուութեան ապագային համար հետեւանքը բարութեան կողմէ անհաւասարելի կը լիներ եթէ Զմիւռնիոյ նման կեդրոն մը Հայաստանի սրտին մօտ կեցի մը վրայ դտնուեր։ Այլ բախտն որչափ ալ հեռի նեռած լինի զիրենք Հայրենեաց ծոցէն, Առաջնորդ մը, որ իւր Հօտին պէտքերը կ'ըմբռնէ և անոնց լրացման համար ամեն ջանք կ'ընէ, վարչութիւն մը, որ կը յաջողի արդիւնաւոր վիճակի մը մէջ դնել ազգային հատատութիւններն, ժողովուրդ մը, որ սիրով կ'աջակցի իւր Առաջնորդի և Վարչութեան ջանից, և հասարակութիւն մը, ուր ազգային մարմինք զիրար կը հակնան, և ամենն ալ, անկախաբար թէ հաւաքաբար, նոյն հասարակութեան առաքաբար, նոյն հասարակութեան առաջնորդութեան կը հաւատան ճամբան, — այս ամենն այնպիսի դեղեցիկ պատկեր մը կը կազմէ, որ Հայրենեաց ղաւակներն, որչափ ալ հեռի լինին, կրնան օգտակարապէս աշխատիլ զայն ընդօրինակելու։

Զմիւռնացիք ամիսդ 1882 սաբին առանց կարեւոր դէպքի անցունելէ յետոյ, ծանր վիշտ մ'ունեցան այն դիշերուան մէջ, որ հին տարին նորէն կը բաժնէր (ըստ Հ. Տ.), կերպիւ իւրք վիճակակից լինելով Ֆրանսացւոց, որք նմանապէս հին տարին նորէն բաժնող դիշերուան մէջ (ըստ Ն. Տ.) կորուստն իրենց մեծ հայրենասէրն, գՊ. Կամպէդա։

Իսկ Զմիւռնացիք կորուստն իրենց մեծ բարերարն, զվսեմ Ցակոբ Էֆէնտի Սպարթալեան, Զմիւռնիոյ Պէղճեան Ամիրան, որ նման այդ մեծահոգի Ամիրայի, դիտցած էր իւր դանուած քաղաքէն դուրս ալ տարածել իւր բարեգործութեանց շրջանակը։ Դարձեալ Պէղճեան Ամիրային նման, Ցակոբ Էֆէնտի ըստ պարզամտական կառավարութեան քով այնպիսի դիրք մը ստացած էր, ուրով կարող եղաւ շատ բարիքներ ընել Զմիւռնացւոց։ Ասոնց հետ բոլոր Ազգին զգացած խորին ցաւը մասամբ եւեթ կրնայ մեղմանալ խորհելով թէ վսեմաշուք Ցակոբ Էֆէնտի կը թողու եղբայր մ'և զաւակներ, որք իրենց ստացած կրթութեամբ և արդէն տուած փորձերով, յոյս կուտան թէ պիտի շարունակեն բարեյիշատակ հանգուցեալին պանծալի ուանդութիւնները։

* * *

22. Հայ Դաղթականութեանց մէջ կարեւոր դէպքեր տեղի չունեցան յամին 1882։ Սկսելով Աբեւելքէն, կը տեսնենք որ Նոր Զոլֆայի աղդայնոց մէջ, ի Պարսկաստան, գովելի եռանդ մը կայ իրենց դպրոցները բարեկարգելու ժամանակիս պիտոյից համաձայն և ազգային ոգին վառ պահելու։ Այս մասին իրենց ջանից աղդուապէս կ'աջակցի Պարսկաստանի և Հնդկաստանի Հայոց Առաջնորդ Գեր. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս։ Պարսիկ կառավարութիւնն ալ, մանաւանդ Վեհ. Շահը, յատուկ խրատ կը տանի այս Հայ դաղթականութեան բարեկեցութեան, և անոր յառաջդիմութեան նպաստելու համար մօտերս տարեկան թոշակ մը սահմանեց Հայոց դպրոցին։ Նոր Զուլֆայի Հայոց տպարանն եւս բոլորովին պարապ չկենար, և անցեալ տարի, Գեր. Գրիգորիս Սրբազանի խնամօք, հրատարակեցան Նոր Զոլֆայի դրաբար պատմութիւն մը և կենսագրական գործ մը։ Բայց շատ աւելի խեղճ վիճակի մէջ են Պարսկաստանի մեր այն ազգայինք, որք Մայր-Հայրենեաց աւելի մօտ կը բնակին, ի Դարբէզ, Սալմաստ և Մարաղա։— Հնդկաստանի Հայք կենդանութեան նշան ցոյց կուտան միայն երբ ազգային մեծ հանդանակութեան մը ձեռնարկութիւն, ուրիշ ժամանակներ, հոգ չեն տանիր։ Պոլսոյ հետ յարաբերութիւն ունենալու։ և բոլորովին առեւտրական գործերով զբաղած, օրէ օր կը հալին Անդլիական աշխարհին մէջ, որ զիրենք կը չրջապատէ ամեն կողմէ, միշտ եռեւ ուերս հեռին, Ճշմարիտ Հայ դաղթականութիւնը դովելի եռանդ մը ցոյց կուտայ ինքնապահպանութեան, և իւր կազմական կանոնագիրը հրատարակել կուտայ ի Կ. Պոլիս։

Եգիպտոսի Հայ դաղթականութիւնը տագնապալից տարի մ'անցուց Արապի փաշայի ապստամբութեան պատճառաւ, բայց առանց մեծ վնասուց։ զերծուս զինք չրջապատող վտանդներէն, և այժմ կը զբաղի ծանր խնդրով մը, զոր նախորդ Առաջնորդին յուսի վարչութիւնը կը տակած էր։

Անցնելով Աբեւմուտք, կը տեսնենք որ Բոլիվի Հայ դաղթականութիւնը վերջապէս յաջողած է ունենալ ազգային միութիւն մը և կեդրոն մը, (որոյ վրայ մեր ընթերցողք տեղեկութիւն կը դտնեն լրագրոյս այս աւուր թուով իսկ,) որուն ակներեւ պէտք մը կար ազգային և բարեգործական տեսակետներով։—Իսկ Ամերիկոյ Հայ դաղթականութեան կը պակսի այսպիսի ընկերութիւն մը, որ մեծ ծառայութիւններ կարող էր մատուցանել, եթէ մտածենք թէ Հայք անհուսապէս աւելի շահեր ունին Անդլիա քան ի Ֆրանսա, որք օգտակարապէս կրնան պաշտպանուիլ եթէ Լոնտոնի և Մանչեսդրի Հայք ունենան կեդրոնական մշտատեւ Մատենատուն մը, որոյ պաշտօնը լինի, ի մէջ այլոց, ազգային ոգին վառ պահել Անդլիարնակ Հայոց մէջ և փոխադարձ կարօտութիւնները լնուլ հարկաւոր պարագայից մէջ։— Լեհաստանի և Հունգարիոյ Հայ դաղթականաց արդի վիճակին վրայ կարեւոր տեղեկութիւն չունինք, մինչդեռ Ռումանիոյ Հայք բոլոր Հայ դաղթականաց մէջ ամենէն աւելի կանոնաւորեալ մեր ազգայինքն են։ Ռումանիոյ Հայոց մեծամասնութիւնը դեմ է Ռումանիոյ Հայ Առաջնորդութեան մը վերահսկողութեան, որոյ օգուտները, սակայն, ակներեւ են քաղաքական, ազգային և կրթական տեսակէտներով։ Ինչ որ լինին այն անմիջական պատճառներ, որոնք կ'ուզեն արգելացնել Ռումանիոյ Հայոց այս դժկամակութիւնը Առաջնորդ մ'ունենալու դաղափարին դէմ, մեք այդ իրողութեան մէջ կը գտնենք այն ազգային անմիութեան հետքերն, որոյ երեւոյթն այնչափ վնասաւորեցան Անոյշ Հայք, նախահարք Ռումանիոյ Հայ դաղթականաց։ Ռումանիոյ այլ և այլ քաղաքաց Հայք առանձին թաղական խորհուրդներ ունին, որք յայտնապէս չեն ուզեր իրենցմէ վեր իշխանութիւն մ'ունենալ, ուստի կը խորշին Ռումանիոյ Հայոց Առաջնորդ մ'ընտրելէ։ Նաեւ, Առաջնորդի մը ծախքը հոգալու դժուարութիւնը մէջ կը բերեն, մինչդեռ եթէ Առաջնորդը տարւոյն մէկ մասը Պուլկարիոյ, մէկ մասը Ռումանիոյ մէջ անցունելու պաշտօն ունենայ, այդ երկու երկիրներու Հայք, որք հաւասարապէս անհովիւ են այժմ, կրնան հոգալ Առաջնորդի մը պէտքերն։ Այս խնդիր ի վերջոյ ինչպիսի լուծում պ գտնէ, մեք կը մաղթենք որ Ռումանիոյ Հայք Առաջնորդաց միջոցաւ լինի թէ լոկ թաղ. խորհրդոց, յաջողին պահպանել իրենց ազգութիւնը, լեզուն ու կրօնն այն Ռումանական և Յունական հոսանքին դէմ, որ իրենց բազում անդամներն առած տարած է արդէն, և որոյ դէմ կ'երեւի թէ այժմ իսկ լաւ չեն պաշտպաններ զիրենք։

Եւրոպական Թուրքիոյ Հայ դաղթականութիւնք տեղէ տեղ վիճակի մեծ տարբերութիւններ կը ներկայանան։ Այսպէս, ի Ռոտոսդոյ, բաւական արդիւնաւոր ջանքեր կը լինին բարեկարգ դպրոցներ պահելու։ Իրենց բարձրագոյն նախակրթարաններով չգոհանալով, Ռոտոսդոցիք ամեն տարի աշակերտներ կը զրկեն ի Կ. Պոլիս, որք մայրաքաղաքիս լուսաւորչական միջնակարգ վարժարանաց մէջ կը դաստիարակուին։ Ազգային վիճակն եւս խաղաղ է ի Ռոտոսդոյ, եթէ զանց ընենք ինքնակոչ «Հրաշագործ» Մկրտիչ եպիսկոպոսի փոքրիկ արշաւանքն, որ Բրդաստանի Մակարայեցւոյ վանքին՝ որոյ վանահայր կարգուած էր՝ ճամբան սխալմամբ Եւրոպական Թուրքիոյ կողմը [illegible] եալ տարի Ռոտոսդոյ դնաց, ուստիկ այժմ կ'երեւի թէ կեդրոնական վարչութիւնը բռնի բերել պիտի տայ զինք, եթէ նորէն անասատ և Կ. Պոլիս չվերադառնայ։— Բայց Գալլիպոլի Հայք այնչափ անխնամ վիճակ մ'ունին, որ անցեալ տարի քիչ մնաց որ խմբովին Կաթոլիկութեան յարէին, ջանիւք պատուիրակ վարդապետի մը, զոր փութացած էր զրկել մայրաքաղաքիս Հայ-Կաթոլիկ Պատրիարքնոր արդէն անցեալ տարի, օգուտ քաղելով ազգային անդրալս և անկերպարան վիճակէն, ուրիշ փորձեր ալ փորձեց Ս. Պալին դերիշխանութեան նորանոր երկրպագուներ գտնելու Հայ Լուսաւորչական հասարակութեան մէջ, և ծիծաղելի Հովանաւոր մը, բանադրանքով արդիլեց ո՛չ միայն խնամութիւններն, այլ նաեւ ընկերային ինչ ինչ անմեղ յարաբերութիւններ ի մէջ Հայ-Լուսաւորչականաց և Հայ—Կաթոլիկաց, հաստատելով այսպէս մի անդամ ընդ միշտ թէ Հռոմայ Կաթոլիկութիւնն անհաշտ է ազգայնութեան դաղափարին հետ, և թէ Գեր. Ազարեան հաւատարմօրէն կը հետեւի Գեր. Հասունեանի տխուր ուանդութեանց, որոյ դափնիները կը թուի թէ անքուն կը թողուն զինք Սադրդ Ազգի կաթոլիկոսարանին մէջ։— Փէլէպէի ազգայինք օգուտ կը քաղեն այն ազատ և բարդաւաճ կացութենէ, որ վիճակեցաւ Արեւելեան Բուլգարի, շնորհիւ իւր ինքնօրինութեան, առանց երեսի վրայ թողելու իրենց դպրոցն և այլ ազգային պէտքերը, մինչդեռ Աբեւելեան-դաշտ Հայք, որք, վերիններուն անմման, թրքախօս են յաջորդաբար դաստուններ փոխելով, դեռ չկրցան կանոնաւոր ճամբու մը մէջ դնել իրենց դպրոցն, և Առաջնորդական փոփոխութիւն մը կատարելէն, որոյ արդիւնքը նոր տարւոյն մէջ միայն կրնանք տեսնել։

Եւ արդ, վերջանք վերջ տալ այս Տարեկան Տեսութեան, որ արդէն բաւական երկար եղաւ։

(Մնացեալը ետեւը.)

Բ. Փ.

ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ

Ի ՍԳԱԼԻ ՄԱՀ ՎԱՍԵՄԱՇՈՒԲ ՅԱԿՈԲ ԷՖԷՆԴԻԻ ՍՊԱՐԹԱԼԵԱՆ

—=—

4 Յունուարի 1883

Ընդ երցեալ առաջի դափաղի Հանգուցելոյն Տէրէ Տարեանոս եկեղեցւոյ.

—

Գերապատիւ Սրբազան Հայր եւ ազգակից Հանդիսականք.

Զմիւռնիոյ Հայն գանգատէս կ'ողբայ այսօր իւր հոյակապ մի Բարեբարին անդարձական հրաժարականին վրայ։ Զմիւռնիոյ համայն Հասարակութիւնն կաղմող այրական ժողովուրդն իսկ ըստ ծուած յոբնախուռն կը գիմեն այս օր յուզարկաւորութեան վերջին շունչը տալ այն ընտիր Անձին որ իւր ցանկալի կենաց կարճառօտ շրջանին մէջ հոյակապ արարքներով, թանկագին բարիքներով, հայրենասիրական գործերով, մարդասիրական արդիւնքներով նշանաւոր չքնաղ եւ սիրելի հանդիսացած էր առ հասարակ ամենեցուն։

Այս հոյակապ Անձը, այս ընտիր Քաղաքացին, այս առաքելազարդ Հոգին, այս յորդաբուղ բարեաց ճոխապանծ Դանձարանն, այս՝ իւր քաղաքի եւ իւր ազգի Փառքն ու Պարծանքն, նոյն ինքն Սպարթալեան վեսմաշուք Յակոբ էֆէնտին է, որ իւր 57 ամեայ ցանկալի, բազմարդիւն եւ ազգաշէն կեանքն երեկ իրիկուն յեղակարծուց կնքելով, այժմ սոյն մահակիր սգալի գագաղին վրայ իւր պաշտօնական ոակեհիւս հանգգեստովն, ազամանդազարդ չքանշաններովն, ոսկեճամուկ սրովն եւ ժապաւէնովն ընկողմանած իւր վերջին ողջոյնն կուտայ համայն ազգաւոր աշխարհիս, մահկանացուոց այս ընդհանուր դամբարանին։ Իւր վերջին սիրալիր գորովն կը նուիրէ այս օր իւր ցաւագին Մօրն, իւր հարազատ ամենասիրելի եղբօր եւ յամենայն բարիս համամիտ եւ համասիրտ գործակից Սպարթալեան վեսմաշուք Յակոբ Էֆէնտիի։ Իւր վերջին գորովագութ համբոյրներն կը նուիրէ այսօր իւր սգագեաց սիրնոջ, սիրասուն զուակացն, քաջալառնմիկ գերդաստանին եւ համայն Աստուածասասատ ազգին։ Իւր վերջին համակրանից ակնածանաց հաւատարքն կը մատուցանէ այսօր՝ իրրեւ պետական մարդ՝ Օսմանեան բարեխնամ տէրութեան Օգոստափառ Ինքնակալին, որոյ կայսերական վեհափառութեան բարձր համակրանաց արժանացած լինելով, Օսմանիէի Գ. կարգի եւ Մէճիտիէի Դ. կարգի շքանշաններովն պատուուած եւ Բիւթպէի-Իւլա Աւագաբարձ ատիճանին արժանապէս բարձրացած էր։ Իւր վերջին դիւանագիտական բարեւն կուտայ այսօր՝ իրրեւ Աւագ մարդ՝ Օսմանեան աւագանւոյն, մանաւանդ նահանգիս բարեխնամ ընդհանուր կառավարիչ վեսմաշայ կուսակալին, որոց հետ վայելչապէս բարձակից կը լինէր խորհելու եւ խորհրդակցելու Օսմանեան երկրին առաւել բարգաւաճման, ընդհանուր ժողովրդոց բարեկամութեան, եւ իւր սիրելի Ազգին օգտից համար։ Իւր վերջին սիրալիր ողջոյններն կուտայ այսօր Ազգային վարչական մարմնոյն, Գեր. Սրբազան Նախագահին, պատկառելի երեսփոխանութեան, պատուարժան Կրօնական եւ Քաղաքական ժողովոց, պատուարժան Ցնտեսական, Ուսումնական եւ Դատաստանական խորհրդոց, որոց հետ եւ արտաքոյ միշտ բարեյօժար փափաքանօք Ազգին եւ Ազգային հասատատութեանց օգտին եւ բարեաւութեան համար կը խորհէր, եւ յամենայնի սէր եւ պատկառանք կը ներշնչէր, եւ իւր պատկառելի հովանաւորութիւնն սիրելի եւ փափաքելի կ'ընծայէր առ ամենեսին։ Հուսկ ուրեմն՝ իւր վերջին սիրալիր բարեւն կը հաղորդէ այսօր պատուարժան հոգաբարձութեան Ազգային հիւանդանոցին, եւ ի մասնաւորի իւր հոգեհարազատ սիրելի հօրեղբօրորդեակ Մեծ. Կարապետի Ս. Սպարթալեան, որ Աստուածասէր հանգուցեալս գործոց տեսչութեան հետ՝ ըստ փափաքանաց նորա պատիւ ունի վարել նաեւ Աստուածահաճոյ պաշտօն, Նորա ընդ վերամաշուք Եղբօրն՝ ի հիմանց նորոգ կառուցած Ս. Լուսաւորչեան Ազգային Հիւանդանոցին մէջ։ Որոյ բարեաւութեան եւ թշուառ պատսպարելոց մխիթարութեան համար իւր վեհ սրտին տածած առատաձեռ գորովն եւ գովանի փափաքն ճառագայթափայլ կը ցուցանէր իւր յամենայնի բարեշնորհ այցելութեամբքն եւ օգտակար անօրէնութեամբք։

Ուստի եւ Զմիւռնիոյ Ազգային վարչական ընդհանուր Մարմինն, իւր Գեր. Սրբազան նախագահովն եւ երեսփոխանութեամբ, բոլոր վարչական ժողովներովն եւ խորհուրդներով, եւ հոգաբարձութեամբ միաբան համախմբեալ ի սուրբ տաճարի՝ կ'ընկերանայ այսօր եւ կը մասնակցի Սպարթալեան ազգակից Տան, տեղական կառավարութեան կողմէ ներկայացեալ պետական անձանց, հիւպատոսական մարմնոց, զանազան ազգաց ներկայացուցիչ պաշտօնական յուղարկաւորաց, եւ առ հասարակ ընդհանուր ժողովրդոց քաղաքիս, արտաքուստ աչք ընդունելու համար Սպարթալեան վեսմաշուք Յակոբ Էֆէնտիի անդարձ հրաժարականի վերջին ողջոյնն, եւ յետին շունչն մատուցանելու նմա, որ ըստ Աստուածային անեղլի վճռոյն կը հրաժարուի այսօր ի մէնջ, եւ վաղիւ ի հող տապանի կ'ամփոփուի ընդ հովանաւորաւն Ս. Լուսաւորչեան հոյակապ Հիւանդանոցին՝ իւր բարեպաշտ ուղղոյն եւ ազգասէր սրտին հրաշալեաց այս կեղրոնին մէջ։

Ա յո՛, Աստուածային անդարձական հրամանին համեմատ կը հրաժարուիս եւ խաղաղ կը ծածկուիս։ Դուք՝ ի մէնջ, ո՛վ վեհանոյն հանգուցեալդ Հոգի, եւ կը վերանաս երկնային լուսեղէն կամարներու բարձունքը, անդ ընդունելու համար քո բարեպաշտական մեծագործութեանց փոխարէնն այն Ամենազորմած Արարչին ձեռքէն՝ որ զքեզ մարդկային ազգի թշուառներու վրայ իւր Նախախնամութեան մխիթարիչ գործիներէն մին ըրած էր։ Այո՛, կը հրաժարուիս Դու այսօր՝ ի մէնջ, այլ քո սիրալիր եւ քաջագր յիշատակդ կենդանի է համայն դերդաստանիդ, համայն ազգիս եւ համայն մարդկութեան սրտերուն մէջ, եւ կենդանի պիտի մնայ յաւիտեան։ Այո՛, կը հրաժարուիս Դու այսօր ի մէնջ, եւ քանչնասակ եւ գեղապատշաճ մարմնոյդ վայելչազարդ կաղմութեանին հոգապատեան անձուկ փոս մի կը ընուս, այլ լայնատարած փոս մի կը բանաս քո ցաւագին Մօր, չգազգեաց Հարազատիդ, ըստոր վշտահար Դերդաստանիդ, եւ Հայ Ազգին սրտից խորերուն մէջ։ Փո՛ս անպատում եւ անյաստակ... զոր ոչ ոք կարելի եթէ քո Ցիրուցաւ տունդ։ եւ Հայ ազգս մեր վերայ չունենայինք մխիթարութեան թեւատարած հրեշտակ քո վսեմաշուք Հարազատդ Յովհաննէս Էֆէնտի Սպարթալեան, թէեւ Նա ինքնին մեծի մխիթարութեան կարօտ այսօր քո ցաւալի բաժանմանդ համար։

Հանգի՛ր ուրեմն, ո՛վ վեհանձն բարերար Ազգիս, Վսեմաշուք Յակոբ Էֆ. Սպարթալեան, հանգի՛ր ի գոգ Սահմանողին քո, զոր բոլոր սրտով սիրեցիր, եւ բեղմնաւոր սիրոյդ յիշատակն կենդանի եւ անեղծ մնայուցիր իրրեւ բարեհաճագոյն օրինակ համայն յետագայից։ Զգայուն սիրտեր յաւիտեան պիտի բարեխնն քո սիրային յիշատակդ։ Ազգային Հիւանդանոցին մէջ համայն պատսպարեալք քո յիշատակդ կ'օրհնեն, եւ ի մշանջենաւորս պիտի փառաւորեն։ Նոյն իսկ հոյակապ Հիւանդանոցի փառահեղ ճակատն եւ մէն մի քարինքն քո մեծագործութեանդ անմահ վկայներն են, եւ պիտի լինին յաւիտեան։ Զմիւռնիա, եւ շրջակայ գիւղօրէք լի են քո առատասիրտ շնորհացդ գեղանահ արդասեօք, ուր առապարք հարթեցան, խորաձորք դաշտացան, աղտաղուկք յատակեցան, անջրդիք՝ ջրարբի եւ ծաղկալից յօրինեցան։ Քո մարդասիրական առատաձեռնութիւնք մուտ գործեցին մինչեւ ի դոգս անյաստս առանց խորութեան կրօնի եւ ազգի։ Ցումարք հանգանակութեանց՝ որ՝ ի նպաստ դարմանի մարդկային թշուառութեան՝ սովոյց, հարուածոյց, եւ կեղեցեալ, ուսումնարանաց եւ անկեանոցաց չնչութեան, քո հոյակապ ապնուշդ ի ճակատ իւրեանց կրեցին եւ քո գուարթառատ նուիրօք ճոխացան։ Վերջին պատերազմի ժամանակ քո լուսայդ զուգահառնեցաւ կայսերական դանձուն, ոչ այնքան առ պէտս՝ որքան քո համակրական զգացմունքդ առ Օգոստափառ Կայսրն եւ Ջերմ գորովդ առ Օսմանեան զօրաբանակն յայտնելու։ Աստուածային ոգեդդ այս ամենն արդիւնքն ե՞չ ապաքէն պայծառապէս կարատարեալին քո վեհանձն բարոյիդ եւ ընդհանուր մարդասիրութեան վրայ ըղգացած գորովդ։

Հանգի՛ր ուրեմն ի ծոց Աստուծոյն քո, Հոգի՛դ երանաւէտ, եւ երկնից բարձրութիւններէն օրհնէ՛ քո հօրամոյն Մեծաշուք դաւակունքդ Թագւոր, բնատեսան եւ Մեսրոպ, որք իւրեանց հօր եւ հօրեղբօր իմաստուն խոնարհութեան հնարիւ Զմիւռնիոյ եւ համայն Փոքր-Ասիոյ Հայոց մէջ առաջին անգամ հիմնարկուած Անգլիական ձեռակերտաւոր վաճառականութեան կեղրոնի վարչութիւնն կը շարունակեն, եւ օրինակելի եւ ամենապատուաւոր եղանակաւ ի նոյն կը յարատեւեն յօգուտ եւ ի պարծանս Ազգիս։ Օրհնէ՛ նաեւ քո սիրասուն եւ ուսումնասէր որդեակներն Զարեհ, Երուանդ եւ Տիգրան, որ քո բարեփառ շաւղացդ լինին հետեւող։ Օրհնէ՛ քո Ազնուազարդ սիրելի գոտերդդ ընդ Մեծաշուք փեսայիդ Տիկին Լուսոյ Կ. Սէրճիսեան, Տիկին Տուտու Մ. Մազասեան, Տիկին Պիւլա Կ. Զաքիեան, եւ Հանգուցեալ Օրիորդ Մարի։ Օրհնէ՛ քո սիրելի եւ բարեմասնագ հարազատդ Ազնուափայլ Տիկին Սոֆի Թ. Սպարթալեան, Ազնուափայլ Տիկին Բօլին Ստեփան Սպարթալեան ի Մանչեսթր։ Քո հայրենասիրդ, քո բարեգութ սրտի գորովն, քո մարդասիրական զգացմանդ լոյսն համապիսուռ ճառագայթիէ՝ համայն գերդաստանիդ վրայ։ Աստուածպէս ցօղէ՛ սուրբ հոգի միխիթարութեան քո ցաւագին մօրդ, քո ազգակից Տիկնոջդ, քո վշտահար քեռդ, քո համայն գերդաստանիդ եւ համօրէն Ազգիս վրայ։ Օրհնէ՛ վերջապէս քո հօրամոյն Շառաւիղդ, որ լինին ժառանգորդ առաքինութեանց քոց, որ բարեբաստիկ կենօք զարդանան յաստիս, եւ փառք ու պարծանք յաճախեն Ազգիս եւ քո հոյակապ անուան, որ անմոռաց եւ անջինջ պիտի մնայ Զմիւռնիոյ Հայ ազգիս մէջ։

Ազգ. Դիւանապետ

Ա. Սարգիս Յ. Պալասանեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՓԱՐԻԶ

—o—

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՌՈՍՈՒՄԱՆԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶՈՒ

—

Ծանօթ է արդէն ընթերցող ազգայնոց թէ 1879 ի վերջերն կրթական նպատակով «Հայկազեան Ռոսսիական» անուամբ ընկերութիւն մը կազմուած է Բարիզու մէջ նախաձեռնութեամբ և ջանիւք Պ. Սիմոն Ռափայելեանի։ Սոյն ընկերութիւնն, իւր նպատակի գործադրութեան ձեռնարկելէ յառաջ իւր գոյութիւնն ապահով հիմանց վրայ բարձրացնելու հեռատեսութեամբ, ցարդ գործած է անձամբ. սակայն այժմ, նկատելով որ արդէն հեռաւոր քաղաքաց մէջ ճիւղեր հաստատած է և անդամներ ունի, և նկատելով որ անօգուտ չլինիր որ համայն ընկերը և նուիրատուք գաղափար ունենան ընկերութեան վիճակին վրայ, կեդրոնական ժողովն Տնօրէն ժողովոյ յանձնած է հաշուոց և գործառնութեանց վրայ համառօտ տեղեկագիր մը հրատարակել ազգային Լրագրաց մէջ։

Տնօրէն ժողովս, որ հաղիւ ամիս մը յառաջ ստացած է իւր վերջնական կազմակերպութիւն, քննելէ յետոյ նախորդ վարչութեանց պաշտօնավարութեան մէջ ընտրուած բոլոր գործառնութիւններն, կը փութայ ուրեմն համառօտապէս ներկայել ազգին ընկերութեան ունեցած վիճակն իւր հիմնուած օրէն ի վեր։

Կեդրոնին մէջ, ընկերութիւնն միութեան կապ մ'եղած է Բարիզու Հայ գաղթականութեան անդամոց միջև, որոց մի կարեւոր մասն է որ կը կազմէ իւր կեդրոնական ժողով։ Իւր Մատենադարան, որ հաստատուած է 1880 ին, կեդրոն մ'եղած է ուր, մայրաքաղաքիս Հայք կրնան երբեմն համախմբիլ։ Մատենադարանն կը պարունակէ այսօր 200 է աւելի հայ և օտար գրեանց հաւաքածոյ մը, նուէր բարեսէր ազգայնոց, և կը ստանայ ազգային լրագիրներէն Արարատ, Արեւելեան Մամուլ, Ուսուարեր, Մեղու, Մշակ, Մամուլ, Մանդու

La publicité de l'etranger est exclusivement remise à l'Eastern Agency, Constantinople Karaekuy Dêirmen Han

նոքա պիտի չը ղլանան նաեւ ապահովեցնել զայն իրենց օժանդակութեամբք և մանաւանդ ներկայացուցչաց պիտի յարունակեն միացնել իրենց ճիգերն Ցնօրէն Ժողովոյ ջանից ի բարգաւաճումս այնպիսի միութեան մը, որ կոչուած է օր մը իրական ծառայութիւններ մատուցանել Հայաստանի Հայ մանկաւոյն։ Ի դիմաց

Ցնօրէն Ժողովոյ Հայկազեան Ուսումն. ընկերութեան

Ատենադպիր Ատենապետ

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ Մ. ԹՕՎԱՆԵԱՆ

15 յունվ. 1883

Բարիզ

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ԶԱՔՐԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս Զաքմաքճիլար Եօթոնլու Ռիւ 62

Ոյն վաճառատան մէջ կը գտնուի գրասենեկի վերաբերեալ, ինչպէս նաև դպրոցական և այլ ամեն տեսակ ընտիր նիւթեր խիստ դիւրամատչելի դներով։ Հայկական վաճառատունը պատրաստ է նաև ընդունել տպագրութեան և վիմագրութեան վերաբերեալ գործեր, որպէս և ամեն տեսակ յանձնարարութիւնք և գործակալութիւնք թէ Պոլսոյ և թէ գաւառներու համար։

Այս առթիւ կը խնդրուի բոլոր յառաջդիմասէր ազգայիններէ՝ որ փոխանակ մի օտարական Մինչչ դիմելու և անկէ գնելու իրենց պէտքերը, բարեհաճին քաջալերել մի Հայկական վաճառատուն՝ որոյ նշանաբանն է և պիտի լինի ուղղութիւն։ 2

ՓԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օլանդա	7,000	Մալիա	3,000
Ատլաս	3,000	Մարատոս	2,500
Աւգերէ	3,000	Նարի	2,500
Պորնիա	4,600	Բաւարիա	5,000
Պոռնավիա	3,800	Բարբիա	3,200
Պոլտէ	2,500	Բաբիէրա	3,000
Պրիթիշ Քոլոն	1,200	Սեբէլա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սէրեա	4,600
Քարթաղոնիա	4,700	Սարսիսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէվերպա	2,500	Սէրոն	3,000
Կուլէա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէոպա	2,500	Թրինիդատ	2,500
Մարոնիա	3,000		

Մարատոս շոգենաւը, նաւապետ Պրաուն դալ շաբթու կ'սպասուի Լիվրբուլէն։

Սառրագրեալս արտօնութիւն ունի ճանրորդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր սակագներով։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ, Գործակատար.
թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան
Գալաթիա։

Ցնօրէնք ընկերութեան
ՊԸՐՆՍ ԵՒ ՄԱՔԻՎԸՐ
1, Ռըմֆորտ Սթ. Լիվրբուլ։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼԻ ԵՒՄԻՋԵՐԿՐԱՅԻՆ ՓՈՍՏԱՅԻ ԸՆԹԱՑՔԻ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոպոս	4,200	Ուէլզ	3,000
Ֆրատ	4,000	Նէգրէտ	3,000
Օսմանլի	4,000	Բէրա	3,000
Սէսոստրիս	3,250	Իլլա	2,600
Թէպէ	3,250	Աղլանդէյ	1,700
Մէյոռալ	3,250	Լոքոս	800
Նէրա	3,250	Օլինդա	800
Մարէոնիս	3,250	Սէնէլ	750

Իլլա շոգենաւը, նաւապետ Ուիլէյմս, նաւահանգիստս հասաւ, եւ Լիվերբուլ պիտի երթայ ամսոյս 26 ուրբաթ օրը, Զմիւռնիոյ ճամբով։

Աղլանդէյ շոգենաւը, նաւապետ Սդիւրդ, Լիվրբուլէն կը հասնի դէպ ի 30 ներկայ ամսոյս։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճանրորդներու համար։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ եւ ԸՆԿ.
Գործակատար
Մէյտանլըգ սոգագ, Պոլիս

կամ առ Պ. ՆԷՎԻՑԼ Է. ՄԱԼԹԱՍ
թիւ 1 եւ 3, Նարլեան խան,
Վոյվոտա փողոց, Գալաթա.

Ցնօրէնութիւն, Լիվրբուլ,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիդ, Լիվրբուլ.

Գործակալներն՝

Ալէքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ Ընկ.
Պէյրութ	Յ. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Ճ. Վ. Ուիթոլ եւ Ընկ.
Գարդանէլ	Ֆրանք Քալվերթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Խոսս եւ Ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ Ընկ.
Իզմիրլեանէրուն	Լէվի, Ֆրանք եւ Ընկ.
Զմիւռնիա	Պ. Ռ. Ուիթալ եւ Ընկ.
Շիրա	Ն. Ռ. Բէդրոբուլոյ

ՖՐԻԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ուիլիամսոնսբրոդս կը բանին Լիվերբուլ և Ամբերլէյ դէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Աֆրէրեան	2,500	Ֆրանկեան	3,700
Աւստրալ	2,500	Ֆլորինեան	3,700
Ամերիկա	2,500	Ֆլավիան	3,700
Անդալուզեան	2,500	Իոնիէրեան	5,500
Անդեան	2,500	Իւլիէրեան	5,500
Արապեան	3,700	Իոդրեան	5,500
Պալէրեան	6,000	Լեսպեան	2,200
Պուլէրեան	6,000	Լիկոբեան	2,500
Քասթիլեան	800	Լիսոն	800
Սայբէնեան	2,000	Օքսրիզ	700
Տորոյ	700	Բերոնեան	3,800
Էմբիզը	3,700	Վալենսիան	6,800
Ֆոպեան	3,700	Վիրջինեան	6,800
Ֆոլբրնեան	3,700		

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվրբուլի եւ Պոսդընի միջեւ, եւ սառրագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով։

Ո-ղիւորնեբոս համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Ելէնի Միսէթ խան, Գալաթիա

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Էյլանտ եւ ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալներն՝

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք.
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վասման եւ ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուէդոլ եւ ընկ.

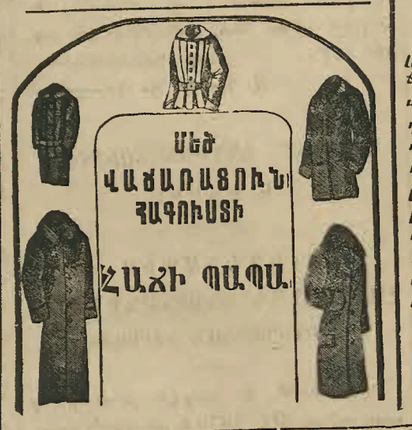

Գրասենեակ զգեստներու եւ դիմակներու համար։ Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ եւ ԸՆԿ.
Գործակատար
Մէյտանլըգ սոգագ, Պոլիս

կամ առ Պ. ՆԷՎԻՑԼ Է. ՄԱԼԹԱՍ
թիւ 1 եւ 3, Նարլեան խան,
Վոյվոտա փողոց, Գալաթա.

Ցնօրէնութիւն, Լիվրբուլ,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիդ, Լիվրբուլ.

Գործակալներն՝

Ալէքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ Ընկ.
Պէյրութ	Յ. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Ճ. Վ. Ուիթոլ եւ Ընկ.
Գարդանէլ	Ֆրանք Քալվերթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Խոսս եւ Ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ Ընկ.
Իզմիրլեանէրուն	Լէվի, Ֆրանք եւ Ընկ.
Զմիւռնիա	Պ. Ռ. Ուիթալ եւ Ընկ.
Շիրա	Ն. Ռ. Բէդրոբուլոյ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ

Պ. ԵՒ Հ. ՔԻՒԶԻՒՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառութեան և դեղագործութեան զբաղելով հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած չանքը խնայած չըլլալնիս յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց և բոլոր հասարակութեան։ Այս անգամ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար դեղարան մը բանալու փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Պոլսոյ Եէնի-Ճամի փողոցի 26 թիւ մթերանոցէն զատ՝ նոյնպէս Կ. Պոլիս Կամուրջին դիմացը 77 թիւ «Պ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարք» անուամբ դեղարան և մթերանոց (տէբօղիթօ) մըն ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի, Անգլիոյ և Դերմանիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու գանազան դեղերը, մեծ խնամով շինուած, և ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին և ժամանոյով կը ծախուին։ Ասոնցմէ զատ, ամեն տեսակ գործածուած զանազան տեսակ գինի, աղնիւ ձկան իւղ, քոնեաք և ուրիշ ըմպելիք միշտ կը գտնուին, ինչպէս նաև ամեն տեսակ դարձիքներ։ Եկած դեղաբոյսերը իսկոյն թարմ դեղերով, ժամանոյով և մեծ խնամով կը պատրաստուին։ Ասոնցմէ զատ դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ որոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն։

Դարձեալ հռչակաւոր բժիշկ Մեծ. Տօքթ. Արապեանն ալ որ իւր ճարտարութեամբը շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ եղած է, երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 6—8 մեր դեղարանը պիտի գտնուի։

Ռօսթիւմ արանց համար 80 ղրշ.էն
» երիտասարդաց » 40 »
» աղոց համար 30 »
Բանթալոն արանց 14 »
» երիտասարդաց 10 »
Ժիլէ արանց համար 12 »
Սաքօ » » 40 »
Ճաքէթ » » 60 »
Ռէտէնկոթ » 80 »
Բառաբսիւ » 80 »
» երիտասարդաց համ 40 »
Ռօպ տը չամպրը 80 »

ՕՄԷՐ ԷՖԷՆԴԻ ԽԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

Վերոգրեալ գիներն արդէն ամբողջեալով՝ սակարկութիւն չկայ։ Այս վաճառատան մէջ տղայոց համար ամեն տեսակ զիմացկուն եւ ընտիր զգեստեղէնք կը գտնուին. գնողք կը վայելեն զգեստեղինաց լաւութեան եւ դիմացկութեան։ Զմրան համար յատկապէս բերել տրուած են ընտիր եւ դիմացկուն բանթալոններ, ժիլէներ, սաքոյներ եւ ամեն տեսակ զգեստեղէնք. յաճախորդք գոհ կը լինին ոչ միայն ապրանաց լաւութենէն եւ դիմացկունութենէն, այլ եւ գնոյ ժամանութենէն։

ՆՈՐ ԱՐՕՐ
Ցարդ ոչ ոք ընծայած թուրքիոյ եւ պուլկարիոյ համար

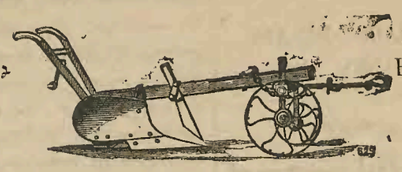

PAR LA SOCIÉTÉ
H. F. ECKERT
ECKARTSBERG
BERLIN

ԾԱՆՐՈՒԹԻՒՆ 60 ՀՈԽԱՑ. | ԳԻՆ 4 1/2 ՕՍՄ. ԼԻՐԱ.

Ցոռ Էմ. Ժ. Մէրճանոց
17 Հաճիբեյլի խան Մեմոռլ

Նոյնին քով կը գտնուին ցորենահար, սերմնարկու եւ յարդաջարդ մեքենաներ, խոտի մամուլ, Եգիպտացորենը զատող գործիք, նոր դրութեամբ եւ ձեռքով գործածելի ցորենահար։

Նոյնպէս Լէյբսիկի Քարլ Քրաուզի գործարանէն եկած թանձրաքարտ եւ թուղթ կտրելու մեքենայ։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insuranee company

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անգլ. Լիր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000
Վճարեալ դրմգլուխ	500,000
Պահեստի դրամ հերդեկի ճիւղէն գոյացեալ	1,218,495–1,718,495
1881ին զուտ հասոյթը	1,024,460

Սառրագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որովհետեւ դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, ինչպէս Բերայի, Գալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՑՄ

Մովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սառրագրեալք, շոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած են ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Լաւաթիա Քօմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն առ Ցնօրէն ամենայն գործառնութեանց

Գործակատարն յիշեալ Ընկերութեանց
ՀՕՀՆ ԲԱՌՈՒԼ

ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

NORTHERN
Assurance company

ՆՕՐԹՀԵՐՆ

Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անգլ. Լիր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ դրմգլուխ	150,000
Պահեստի դրամ հերդեկի ճիւղէն գոյացեալ	380,000–530,000
Զուտ հասոյթ 1878ի	351,000

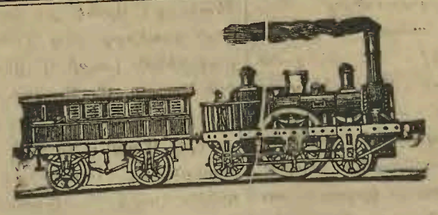

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Մկոեալ 7 Նոյեմ. (Ն. Տ.) 1882, Դնէր- ցնօրէնութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	A	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40
	Աստամբ												Իրէկտոր								
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս . . . . . Երթ	5 41	6 41	7 15	7 44	8 16	8 47	9 13	10 10	10 35	11	12	12 30	1 47	2 18	2 55	3 25	3 55	4 25	4 58	5 29	6 1
Գում-գարու	5 51	6 52	7 27	7 55	8 27	8 58	9 24	10 21	10 46	11 11	12 11	12 40	1 58	2 29	3 5	3 36	4 6	4 36	5 9	5 40	6 12
Եէնի-գարու		6 56		7 59			9 28	10 26	10 51	11 15	12 16	12 44	2 2	2 34	3 9	3 41	4 10	4 41	5 14	5 45	6 17
Սամաթիա		7 2		8 5			9 34	10 33	10 58	11 21	12 23	12 50	2 8	2 40	3 15	3 48	4 16	4 48	5 20	5 52	6 24
Եէնի-գուլէ	5 59	7 8	7 41	8 11	8 35	9 8	9 37	10 39	11 2	11 27	12 27	12 54	2 12	2 46	3 19	3 54	4 20	4 54	5 24	5 58	6 30
Մաքրիգիւղ		7 20	8	8 24		9 22		10 53		11 41				2 58		4 8		5 8		6 12	6 42
Այ-Սթէֆանոս			8 14	8 35		9 33		11 4		11 54						4 19		5 19		6 25	
Քիւչիւք-Զէքմէճէ . . . . Ժամանում			8 25							12 3										6 34	

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	B	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1
	Աստամբ										Իրէկտոր										
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք-Զէքմէճէ . . . . . Երթ				7 34									1 35								6 38
Այ-Սթէֆանոս				7 45		8 42		9 43		11 27			1 46					4 28		5 30	6 51
Մաքրիգիւղ		6 55	7 26	7 58		8 55		9 56		11 40			1 59		3 6			4 41		5 43	7 5
Եէնի-գուլէ	6 6	7 9	7 40	8 12	8 42	9 9	9 43	10 10	11 26	11 54	1 1	1 40	2 13	2 49	3 20	3 52	4 27	4 55	5 31	5 57	7 26
Սամաթիա	6 11	7 14	7 45	8 17	8 46	9 14	9 47		11 31	11 59	1 6	1 45	2 17	2 53	3 24	3 56		4 59		6 2	
Եէնի-գարու	6 18	7 21	7 51	8 23	8 52	9 20	9 53		11 37	12 5	1 13	1 52	2 23	2 59	3 30	4 2		5 5		6 8	
Գում-գարու	6 23	7 26	7 56	8 28	8 57	9 25	9 58	10 20	11 42	12 10	1 18	1 57	2 28	3 4	3 35	4 7	4 37	5 10	5 41	6 13	7 40
Կ. Պոլիս	6 32	7 35	8 5	8 37	9 6	9 34	10 7	10 29	11 51	12 19	1 27	2 6	2 37	3 13	3 44	4 16	4 46	5 19	5 50	6 22	7 53

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՓՈՐՍԱ

Գալաթիա 14 յունվ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, զրչ. 110,5 առ.	Անգլ. լիր
Փարիզ 5 » ֆր. 22,90 առ.	Օսմ. լիր

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵՔԼԹՈՑ

Օսմ. Քօնս. գոցուածքաւ (ղ. կ.)	12,25
բացուածքաւ	12,25
կէս օրին	12,20
Եգիպտ. միաց. բաց. ոսկի	78,
	Անգլ. լիր
Սօսիէթէ ճէնէրալ 6 0/0	5,20
» Օթօման	4,
Կ. Պոլսոյ Պանքան	8,35
Բանք ֆէնէրալ 6 0/0 Օսմ. լիր	6 37
» 1863 (Լոնտրոն) 6 0/0 Ֆր.	74
» 1866 » 6 0/0	70,
» 1869 (Բիթնար) 6 0/0	61,
» 1872 (Պօն տու Թրէզօր)	22,
» 1873 (Բիթնար) 6 0/0	56,
Ռումէլի երկաթուղի	53,25
Լաւրիում (գ. կ.)	165,
Թրամուայ Օսմ. լիր	340,
Ոգեաշրում »	910
Լէնգիսէնկ	20
Բէյօր	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն)	Ղրշ.
Անգղիական ոսկի	110 25
» դրամ »	88 2
Լիրա	90 8
Գրիվիզ	51 25
Թառապոն թուղթ (գարիք)	921
» արծաթ (նոր)	90 30
Ամէնիսէի տարբերութիւն	108 3
Վենետիկ	104 10
Լինգոնոց	104
Մէթալիք	102

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓՈՐՍԱ

Լոնտրա 25 յունվ.

Անգղ. Քօնս.	102 1/14
Օսմ. »	11 3/8
Փոխ. 1865	13 1/4
» 1869	12 1/4
» 1871	72
» 1872	22 3/4
» 1873	10 7/8
» 1877	83 3/4
Պանք Օթօման	83
Ռուս. փոխ. 75ի	17 1/8
Եգիպտ. միացեալ	81 7/8
» արտօնաւոր	92 1/4
Տայրա Սանիէ	70 7/8
Փոխ. Ռօշիլտ	92 25
Թոխանկապիր փարիզի վրայ	25,45

Փարիզ 25 յունվ.

Գաղղ. Քօնս. 3 0/0	114·15,
» » 3 0/0	77·35
Օսմ. Քօնս.	11·32,50
Փոխ. 1865 Ֆր.	64
» 1869	59
» 1873	53
Օսմ. Երկաթուղի	51,25
Պանք Օթօման գ. կ.	691,25
Քրէտի Լիոնէ գ. կ.	545·
Ռուս. փոխ. 3 0/0 (1877)	88,75
» » Արեւելեան	—
Իսպ. Քօնս.	86,20
Եգիպտ. միացեալ	355,
Թոխանկապիր Լոնտ. վրայ	25,21

Վիէննա 25 յունվ.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	120,35
Ռումէլիի երկաթուղի	24,

ԿԷՍ ՕՐ 6,49